

EUROPEES PARLEMENT

1999

2004

Zittingsdocument

DEFINITIEVE VERSIE
A5-0341/2001

16 oktober 2001

VERSLAG

over de mededeling van de Commissie aan de Raad, het Europees Parlement en het Economisch en Sociaal Comité: Prijsstelling als beleidsinstrument voor een duurzamere benutting van de waterreserves
(COM(2000) 477 – C5-0634/2000 – 2000/2298(COS))

Commissie milieubeheer, volksgezondheid en consumentenbeleid

Rapporteur: Marialiese Flemming

INHOUD

	Blz.
PROCEDUREVERLOOP	4
ONTWERPRESOLUTIE	5
TOELICHTING	16
ADVIES VAN DE COMMISSIE LANDBOUW EN PLATTELANDSONTWIKKELING..	18
ADVIES VAN DE COMMISSIE INDUSTRIE, EXTERNE HANDEL, ONDERZOEK EN ENERGIE	25

PROCEDUREVERLOOP

Bij schrijven van 26 juli 2000 deed de Commissie haar mededeling aan de Raad, het Europees Parlement en het Economisch en Sociaal Comité: Vrijstelling als beleidsinstrument voor een duurzamere benutting van de waterreserves (COM(2000) 477 – 2000/2298(COS)) toekomen aan het Parlement.

Op 29 november 2000 gaf de Voorzitter van het Parlement kennis van de verwijzing van deze mededeling naar de Commissie milieubeheer, volksgezondheid en consumentenbeleid als commissie ten principale en naar de Commissie landbouw en plattelandsontwikkeling en de Commissie industrie, externe handel, onderzoek en energie als medeadviserende commissies (C5-0634/2000).

De Commissie milieubeheer, volksgezondheid en consumentenbeleid benoemde op haar vergadering van 10 oktober 2000 Marialiese Flemming tot rapporteur.

De commissie behandelde de mededeling van de Commissie en het ontwerpverslag op haar vergaderingen van 18 juni en 9 oktober 2001.

Op laatstgenoemde vergadering hechtte zij met 30 stemmen voor en 18 tegen bij 1 onthouding haar goedkeuring aan de ontwerpresolutie.

Bij de stemming waren aanwezig: Caroline F. Jackson (voorzitter); Guido Sacconi, Alexander de Roo en Ria G.H.C. Oomen-Ruijten (ondervoorzitters); Marialiese Flemming (rapporteur); Per-Arne Arvidsson, María del Pilar Ayuso González, Jean-Louis Bernié, Hans Blokland, David Robert Bowe, John Bowis, Hiltrud Breyer, Dorette Corbey, Chris Davies, Anne Ferreira, Karl-Heinz Florenz, Cristina García-Orcoyen Tormo, Laura González Álvarez, Robert Goodwill, Françoise Grossetête, Cristina Gutiérrez Cortines, Heidi Anneli Hautala (verving Marie Anne Isler Béguin), Mary Honeyball (verving Béatrice Patrie), Anneli Hulthén, Christa Kläß, Hans Kronberger, Bernd Lange, Giorgio Lisi (verving Martin Callanan), Torben Lund, Minerva Melpomeni Malliori, Patricia McKenna, Emilia Franziska Müller, Rosemarie Müller, Riitta Myller, Giuseppe Nisticò, Karl Erik Olsson, Marit Paulsen, Frédérique Ries, Dagmar Roth-Behrendt, Karin Scheele, Ursula Schleicher (verving Avril Doyle), Horst Schnellhardt, Inger Schörling, Jonas Sjöstedt, María Sornosa Martínez, Antonios Trakatellis, Joaquim Vairinhos, Kathleen Van Brempt (verving Catherine Stihler) en Phillip Whitehead.

De adviezen van de Commissie landbouw en plattelandsontwikkeling en de Commissie industrie, externe handel, onderzoek en energie zijn bij dit verslag gevoegd.

Het verslag werd ingediend op 16 oktober 2001.

De termijn voor de indiening van amendementen wordt bekendgemaakt in de ontwerpagenda voor de vergaderperiode waarin het verslag wordt behandeld.

ONTWERPRESOLUTIE

Resolutie van het Europees Parlement over de mededeling van de Commissie aan de Raad, het Europees Parlement en het Economisch en Sociaal Comité: Vrijstelling als beleidsinstrument voor een duurzamere benutting van de waterreserves (COM(2000) 477 – C5-0634/2000 – 2000/2298(COS))

Het Europees Parlement,

- gezien de mededeling van de Commissie (COM(2000) 477 – C5-0634/2000),
  - gelet op artikel 174 van het EG-Verdrag,
  - gezien de richtlijn tot vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het waterbeleid (COM(1999) 271)¹,
  - onder verwijzing naar het verslag "Duurzaam watergebruik in Europa" van het Europees Milieuagentschap,
  - gelet op artikel 47, lid 1 van zijn Reglement,
  - gezien het verslag van de Commissie milieubeheer, volksgezondheid en consumentenbeleid en de adviezen van de Commissie landbouw en plattelandontwikkeling en de Commissie industrie, externe handel, onderzoek en energie (A5-0341/2001),
- A. overwegende dat water niet zomaar handelswaar is, maar een erfgoed dat als zodanig moet worden beschermd, verdedigd en behandeld,
- B. overwegende dat de toegang tot water een onvervreemdbaar mensenrecht is,
- C. overwegende dat de mededeling van de Commissie als een belangrijke stap naar een duurzame watervoorziening in Europa wordt beschouwd; dat de mededeling als hulpmiddel kan worden gebruikt voor de omzetting van artikel 9 van de EU-kaderrichtlijn water voor wat betreft de dekking van kosten en het gebruik van economische instrumenten teneinde alle gebruikers aan te sporen tot een meer respectvolle omgang met water (kwaliteit en kwantiteit) en teneinde bij te dragen tot de verwezenlijking van de milieudoelstellingen van de kaderrichtlijn betreffende water²; dat artikel 9 van de EU-kaderrichtlijn water de lidstaten ertoe verplicht er tegen 2010 voor te zorgen dat met het waterprijnsbeleid adequate prikkels worden gegeven om de waterreserves doeltreffend te gebruiken en om voor de verschillende soorten watergebruik een passende bijdrage vast te stellen om de kosten van de waterdiensten te dekken,
- D. overwegende dat de watervoorziening een dienst van algemeen belang is en dat water voor iedereen betaalbaar moet zijn,

---

¹ PB C 342 van 30.11.1999, blz. 1.

² PB L 327 van 22.12.2000, Richtlijn 2000/60/EG

- E. overwegende dat de invoering van adequate waterprijzen ook positieve gevolgen zal hebben voor een efficiënt gebruik van de waterreserves,
- F. overwegende dat het gebruik van economische instrumenten een extra mogelijkheid is om een algehele en duurzame Europese watervoorziening, niet alleen kwantitatief maar ook kwalitatief, te waarborgen,
- G. evenwel tevens overwegende dat economische instrumenten alleen niet voldoende zijn om te zorgen voor een algemeen duurzaam gebruik van de waterreserves, maar dat het daarnaast ook noodzakelijk is dat andere instrumenten worden ontwikkeld, zoals bijvoorbeeld strategieën voor de inspraak en de voorlichting van consumenten, strategieën ter vermindering van de watervervuiling, enz.,
- H. overwegende dat het waterprijsbeleid dient bij te dragen aan de verwezenlijking van doelstellingen op het gebied van de bescherming van water, zoals neergelegd in de EU-kaderrichtlijn water en in andere wetgeving; dat een duurzame, op de vraag gebaseerde strategie voor het watergebruik een combinatie van waterprijzen en andere maatregelen vereist, zoals openbare voorlichtingscampagnes, de bevordering van waterbesparende apparatuur en dito praktijken en bestrijding van waterlekken in de productie-, toeleverings- en distributiesystemen,
- I. overwegende dat met het voorgestelde instrument een belangrijke bijdrage kan worden geleverd aan de tenuitvoerlegging van de in artikel 9 van de kaderrichtlijn genoemde doelstelling volgens welke de kosten moeten worden teruggewonnen, en op die manier kan bijdragen tot de tenuitvoerlegging van de in de Verdragen genoemde beginselen van preventie en "de vervuiler betaalt",
- J. overwegende dat de afzonderlijke economische sectoren, die ten minste moeten worden onderverdeeld in de sectoren huishoudingen, industrie en landbouw, de door hen veroorzaakte milieu- en hulpbronkosten zelf moeten dragen,
- K. overwegende dat er op EU-niveau geen betrouwbare en vergelijkbare gegevens over de economische aspecten van het gebruik van water bestaan, en dat het publiek niet voldoende informatie kan krijgen over de watertarieven en de overheidsuitgaven voor watergebruik in de belangrijkste sectoren (d.w.z. huishoudingen, landbouw en industrie),
- L. overwegende dat wordt erkend dat in het huidige waterprijsbeleid voor alle sectoren, met name de landbouwsector, de externe kosten nog altijd niet worden doorberekend, waardoor verkeerde stimulansen worden afgegeven die leiden tot aanzienlijke negatieve gevolgen voor het aquatisch milieu, en met name voor het grondwater,
- M. overwegende dat de kaderrichtlijn water voorschrijft dat wordt vastgesteld welke steunmaatregelen, directe en indirecte subsidies en kruissubsidies er in de waterindustrie voorkomen, waardoor een geïnformeerd publiek betrokken wordt bij besluiten over waterprijzen die genomen worden om een duurzaam waterbeheer te steunen,
- N. overwegende dat er zowel in Europa als in de wereld sprake is van grote verschillen qua watervoorziening en dat daarom het streven naar een duurzaam voorziening op wereldniveau een grote prioritaire uitdaging voor de Verenigde Naties is, met name gezien de tussen regio's bestaande onevenwichtigheden op het gebied van waterreserves, die nog

dreigen te worden vergroot door de klimaatsveranderingen,

- O. overwegende dat de mededeling van de Commissie pas het begin is van een op de praktijk gerichte invoering van adequate prijzen voor het gebruik van water,
- P. overwegende dat allereerst de waterreserves in heel Europa moeten worden beschermd en dat er moet worden gestreefd naar duurzaam regionaal gebruik en sanering voordat tot extra aankopen en import wordt overgegaan,
- Q. overwegende dat de achterhaalde beheers- en gebruiksmodellen steeds meer door duurzame modellen moeten worden afgelost en dat met name de beheersing van de vraag met nieuwe instrumenten moet worden gerealiseerd,
- R. overwegende dat alleen wanneer het beginsel van duurzame waarborging van reserves een vast onderdeel wordt van de prijsstructuur van de Europese waterleveranciers en – zuiveraars, een duurzame drinkwatervoorziening en verwijdering van afvalwater in heel Europa kan worden gewaarborgd; dat om concurrentievervalsing uit te sluiten dit beginsel in alle lidstaten in dezelfde mate dient te worden toegepast,
- S. overwegende dat elk prijsstellingsbeleid gekoppeld moet worden aan het grondgebied en aan de problematiek m.b.t. de waterreserves van dat gebied, en dat het moet worden beheerd door degenen die verantwoordelijk zijn voor de bescherming daarvan,
- T. overwegende dat de vaststelling van de kosten voor milieu en hulpbronnen los van de bestaande afzet- of zuiveringsgebieden van de ondernemingen mogelijk en zinvol is; dat dit ook strookt met de denkbeelden in de mededeling, krachtens welke de winningsgebieden of gedeeltelijke winningsgebieden heel goed kunnen worden gebruikt voor de vaststelling van milieu- en hulpbronkosten - los van de nog op te lossen methodische problemen op het vlak van de beoordeling en de kwantificering van milieu- en hulpbronkosten;
- U. overwegende dat water als hulpbron volgens het EG-Verdrag onder de verantwoordelijkheid van de lidstaten valt,
- V. overwegende dat een nieuw waterprijsbeleid in de landbouw alleen met de betrokkenen, d.w.z. de boeren kan worden ingevoerd,
- W. overwegende dat een adequaat waterprijsbeleid een fundamentele rol kan spelen bij de bevordering van een doeltreffender en duurzamer gebruik van water in de landbouw waardoor de druk op het milieu wordt verminderd en reserves vrij worden gemaakt voor andere concurrerende toepassingen, en dat een nieuw waterprijsbeleid in de landbouw alleen tot stand kan worden gebracht in overleg met de landbouwers,
- X. overwegende dat een adequaat waterprijsbeleid geen belemmering mag vormen voor het concurrentievermogen van de landbouwproductie in vergelijking met producten uit derde landen,
- Y. overwegende dat het gemeenschappelijk landbouwbeleid een duurzame landbouw dient te bevorderen, die op internationaal niveau concurrerend is en tevens voldoet aan zijn "multifunctionele karakter"; dat het landbouwbeleid derhalve consistent moet zijn met de

kaderrichtlijn Water en het Europees landbouwmodel alsmede de cohesie tussen de regio's in stand moet houden; dat water in dit verband niet langer slechts één van de productiefactoren van de irrigatielandbouw is maar een elementaire hulpbron wordt voor de instandhouding van de economische, sociale en ecologische structuur van plattelandsgebieden,

- Z. overwegende dat de waterprijs de gebruiker op adequate wijze tot een doeltreffend gebruik en terugdringing van de vervuiling moet aanzetten,
- AA. overwegende dat het zonder behoorlijke meetapparatuur moeilijk is beleidsmaatregelen in te voeren die moeten aanzetten tot een doeltreffend gebruik van water; overwegende dat het nodig is dat in de landbouw, industrie en de particuliere huishoudingen meetapparatuur wordt aangebracht; dat het Parlement zich terdege bewust is van de technische en financiële problemen bij de omzetting van deze maatregelen,
- AB. overwegende dat het milieubeleid moet worden geïntegreerd in de andere vormen van beleid (Cardiff-proces),
- AC. overwegende dat volledig wordt erkend dat de kandidaat-lidstaten veel geld nodig hebben voor de uitvoering van het milieu-acquis, met name de EU-waterwetgeving, en voor hun specifieke waterproblemen,
1. erkent dat het belangrijk is een prijsbeleid te voeren ter verbetering van de duurzaamheid van de waterreserves in Europa, zoals neergelegd in de kaderrichtlijn water;
  2. herinnert eraan dat water, gezien de beperkte reserves, een van de belangrijkste aandachtspunten is van het communautaire milieubeleid;
  3. pleit voor een geharmoniseerd prijsstellingsbeleid op communautair niveau, waarbij rekening wordt gehouden met de verschillende situaties en behoeften van de sectoren en regio's in de gehele Europese Unie;
  4. meent dat in het prijsstellingsbeleid ook rekening moet worden gehouden met de verschillende waterkwaliteit in de lidstaten en regio's van de Europese Unie;
  5. dringt er bij de lidstaten van de Europese Unie op aan dat solidariteit tussen de landen van de Unie de hoeksteen vormt van alle maatregelen in verband met het waterbeleid;
  6. verzoekt de lidstaten een doeltreffend waterprijsbeleid tot stand te brengen waarmee een rationeel gebruik van de waterreserves wordt bevorderd doordat de kostendekking globaal op het niveau van de stroomgebieden wordt gewaarborgd, teneinde op die manier bij te dragen aan de verwezenlijking van de milieudoelstellingen van de kaderrichtlijn betreffende water;
  7. verlangt dat de Commissie op de praktijk toegesneden voorstellen voor een regionaal en sectorieel adequate waterprijsstelling in de Europese Unie opstelt, gebaseerd op consensus over de economische aspecten van alle vormen van watergebruik;
  8. verlangt dat de Commissie per sector studies verricht naar de mogelijke gevolgen van de

waterprijsstelling, ook in een algemene context,

9. ondersteunt de rol die het waterprijsbeleid kan spelen in de kandidaat-lidstaten; verlangt dat zowel het financiële als het milieuaspect van het prijsbeleid systematisch wordt meegewogen in waterprojecten die door de EU in het toetredingsproces worden gesteund, om ervoor te zorgen dat de schaarse financiële en waterhulpbronnen zo doeltreffend mogelijk worden gebruikt;
10. verlangt dat de wereldwijde duurzame watervoorziening ook op het niveau van de Verenigde Naties sterker aan bod komt; wenst dat rekening wordt gehouden met de conclusies van de verslagen over klimaatsveranderingen, gelet op de gevolgen daarvan voor water;
11. wenst dat de Commissie, in samenwerking met de lidstaten, richtsnoeren voor een waterprijsstelling voorbereidt ter ondersteuning van de uitvoering van artikel 9 van de kaderrichtlijn water, waarmee in eerste instantie een bijdrage wordt geleverd aan een betere milieubescherming en waarin rekening wordt gehouden met economische doeltreffendheid en sociale eisen, een en ander gebaseerd op de volgende aspecten:
  - verbetering van de economische transparantie en de kennis- en informatiegrondslagen met inachtneming van de vraag naar water en de raming van de kosten van water als hulpbron, waterbeheer, dienstverlening en gebruik van water met inbegrip van directe en indirecte subsidies, watergerelateerde tarieven en kosten, investeringskosten, kosten voor de instandhouding van de infrastructuur, baten voor het milieu en de kosten van watervervuiling;
  - vaststelling van adequate waterprijzen, waarbij rekening wordt gehouden met waterrechten, zodat de dekking van *alle* kosten voor elke sector (huishoudingen, industrie en landbouw) gewaarborgd is en waarbij zowel rekening wordt gehouden met oppervlaktewater als met grondwater;
  - omschrijving van de tarieven ter dekking van de kosten voor de bescherming van het water en de verbetering van aquatische systemen;
  - vaststelling en toepassing van stimulansen voor duurzaam watergebruik, zoals waterprijzen die de kosten van levering en de kosten voor het milieu als gevolg van winning en gebruik weerspiegelen;
  - ontwikkeling van een instrumentarium voor speciale situaties, zoals bijvoorbeeld toeslagen voor grote vervuilers, speciale regelingen voor de verwijdering van regenwater, progressieve of degressieve tarieven, enz.;
  - het winningsgebied of deelbekkens of adequate oppervlakten ("coherent areas") in het geval van een kleinschalige voorzienings- en verwijderingsstructuur moeten als passend referentiekader voor de vaststelling van ecologische en economische kosten dienen;
  - het prijsstelsel moet progressief zijn, waarbij wordt gewaarborgd dat hoe groter het verbruik is hoe groter de bijdrage aan de kosten van de waterkringloop, en dat een minimumhoeveelheid voor huishoudelijk gebruik gratis of laaggeprijsd is;

- het systeem moet voor de consument of de gebruiker doorzichtig zijn;
  - het systeem moet alle kosten van de waterkringloop met betrekking tot alle gebruiksvormen omvatten;
12. verlangt dat de toepassing van het kostendekkingsbeginsel een duurzaam gebruik van water mogelijk maakt, zoals in artikel 9 van de kaderrichtlijn is vastgelegd; is van mening dat door de Commissie tot dusver nog niet meegerekende variabelen, zoals eigendoms- en gebruiksrechten van de waterreserves en infrastructuur-installaties, het openbare of particuliere beheer enz. kunnen leiden tot tegenstrijdigheden dienaangaande;
  13. is enthousiast over de mededeling van de Commissie over tarifiëringsbeleid en duurzaam gebruik van de waterrijksdommen en is het met de Commissie eens dat een adequaat tarifiëringsbeleid voor water een stimulerende rol kan spelen bij een efficiënter en duurzamer gebruik van water in de landbouw waardoor de druk op het milieu kan worden verminderd en middelen vrijkomen voor andere, concurrerende gebruiksvormen;
  14. wijst er echter op dat de analyse van de tarifiëring van water in de landbouwsector ingewikkeld is door het heterogene karakter van het landbouwgebruik in de verschillende lidstaten en de verschillen tussen de Europese regio's voor wat de noodzaak van water voor gebruik door de landbouw betreft, vooral in mediterrane regio's waar de strategische waarde van het water van essentieel belang is als elementaire hulpbron om de economische, maatschappelijke en milieuontwikkeling van het platteland te bevorderen; acht een stimulerend watertarifiëringsbeleid nodig dat heterogeen is en, overeenkomstig het beginsel "de vervuiler betaalt", rekening houdt met de verscheidenheid aan maatschappelijke, milieu-, economische, geografische en klimatologische omstandigheden in de regio's die het meest te maken hebben met de evolutie van het tarifiëringsbeleid;
  15. acht het nodig dat het GLB bijdraagt om de doelstellingen te bereiken die het nieuwe waterbeleid, zoals geformuleerd in de kaderrichtlijn, zich stelt, namelijk een landbouw die zich houdt aan een duurzaam ontwikkelingsmodel, die "multifunctioneel" is en toch het Europese landbouwmodel en de interterritoriale cohesie in stand houdt: vestigt de aandacht erop dat tarifiëring geen belemmering mag zijn die de Europese landbouwproducten in een nadelige concurrentiepositie brengt tegenover producten uit derde landen;
  16. betreurt het dat de gevolgen van de principes waar de Commissie voor staat bij tarifiëring van het water in de landbouwsector, niet specifiek zijn ontwikkeld en er geen gedetailleerde analyse heeft plaatsgevonden van de economische, landbouweconomische, milieu- en maatschappelijke gevolgen; acht het nodig de criteria te harmoniseren voor kostenevaluatie in de landbouwsector; verzoekt de Commissie daarom aanbevelingen of richtlijnen in deze richting uit te werken;
  17. stelt vast dat de financiële, milieu- en irrigatiekosten een gedifferentieerde aanpak nodig maken om de doelstelling van geleidelijke terugwinning te bereiken; acht het wenselijk dat de milieukosten gezien de complexiteit van het kwantificeren moeten worden geëvalueerd op basis van onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek en een betrouwbare methodologie; is van mening dat de financiële kosten rekening moeten houden met alle uitzonderlijke omstandigheden die kunnen bestaan: bijvoorbeeld droogte en andere oorzaken die een normale heveling van irrigatiewater in de weg staan;

18. wijst op het belang om een tarifiëringsbeleid voor irrigatiewater langs wegen van geleidelijkheid in te voeren; het beleid moet duidelijk en aangepast aan de plaatselijke behoeften zijn; acht het van het grootste belang dat de toepassing gepaard gaat met adequate voorlichting en inspraak van de irrigeerders zodat zij de economische en milieuprikkels kunnen leren kennen en accepteren als besparing als gevolg van een correcte toepassing van tarifiëring; acht het tevens noodzakelijk dat deze maatregelen worden aangevuld met optimalisering van de infrastructuur en irrigatietechnieken, verbetering van de ruimtelijke ordeningspraktijken en het stimuleren van samenwerking door de irrigeerders voor een efficiënt waterbeheer;
19. is van mening dat de tarifiëring en het beheer van de irrigeerbare zones ten laste moeten komen van de bevoegde overheden, zowel op regionaal als op plaatselijk niveau, met deelname van irrigeerdersorganisaties ter wille van de complementariteit van acties die gericht zijn op een betere irrigatietechniek voor een efficiënter waterbeheer, plannen om de verontreiniging te verminderen en systemen om afvalwater opnieuw te gebruiken;
20. onderstreept dat in de landbouwsector, evenals in andere sectoren met een hoog waterverbruik, stimuleringsmaatregelen en een verbetering van de infrastructuurvoorzieningen, waaronder de irrigatietechnieken, noodzakelijk zijn;
21. acht het noodzakelijk dat er instrumenten ontwikkeld en ingevoerd worden waarmee beter kan worden gemeten hoeveel irrigatiewater wordt gebruikt als essentieel voor het in stand houden van de waterrijkdommen; maakt zich zorgen over het probleem van overexploitatie van waterwegen in de Europese Unie; wijst op de noodzaak de omhoog geschoten hoeveelheden die alle gebruikers erdoor jagen, onder controle te krijgen door exploitatierechten te verlenen;
22. vestigt de aandacht op het niet op elkaar afgestemd zijn van het duurzame ontwikkelingsbeleid voor waterrijkdommen en het bestaande GLB; acht het nodig dat het GLB op middellange termijn wordt herzien door versterking van de zogeheten "tweede pijler" en dat de landbouwmilieuprogrames specifieke maatregelen ontwikkelen voor irrigatie die de druk op het milieu en de netto-consumptie van water helpen verminderen, die zorgen voor systemen om de waterstromen en hierin opgeloste stoffen te controleren en die het makkelijker maken over te gaan tot volumegebonden tarieven; acht de instrumenten van groot belang die het GLB hanteert om marktsteun afhankelijk te maken van het voldoen aan milieudoelstellingen zoals een verstandig gebruik van irrigatiewater;
23. wijst erop dat een efficiënt irrigatiewaterbeheer moet helpen de overschotten in de landbouw tegen te gaan; wijst erop dat een verhoging van de waterprijs die de tarifiëring met zich meebrengt, de rentabiliteit van de landbouw niet in gevaar mag brengen, vooral van familiebedrijven met hun specifieke karakter; acht het daarom opportuun dat het tarifiëringsbeleid gepaard gaat met adequate stimulerende maatregelen die bijdragen aan modernisering van deze bedrijven met het oog op een duurzaam gebruik van water en ter bevordering van een geïntegreerde ontwikkeling van het platteland;
24. wenst dat bij een duurzame watervoorziening en -zuivering de kosten voor het onderhoud een vast bestanddeel dienen te zijn van de waterprijskostenstructuur;
25. is van mening dat het principe van kostendeckende prijzen bij de waterprijstelling alsmede bij de waterzuiveringskosten wettelijk vastgelegd moet worden;

26. verlangt dat op het niveau van de Europese Unie en van alle lidstaten de volgende beginselen bij de waterprijsstelling worden meegerekend:

- doorberekening van alle externe kosten in de waterprijs;
- dekking van alle logische en onvermijdelijke kosten door de waterprijs;
- uitsplitsing van de vergoedingen door verbruikersgroepen conform de door deze groepen veroorzaakte kosten op grond van zakelijke principes;
- meewegen van de kostenstructuur bij de vaststelling van basis- en kwantiteitsprijzen;
- meewegen van de sociale, milieu- en economische effecten van de toepassing van het kostendekkingsbeginsel, alsmede de geografische en klimatologische omstandigheden in de betrokken regio of regio's;
- adequate rente voor eigen en vreemd kapitaal; rekening houden met het beginsel van het onderhoud;
- bijdrage aan de terugwinning van de kosten van de diensten die samenhangen met het gebruik van water, in verhouding tot het gebruik van water door de verschillende economische sectoren (huishoudelijk, landbouw, industrie);
- doorberekenen van de milieukosten met inbegrip van de kosten voor alle prestaties voor de bescherming van het aquatisch milieu, die verder gaan dan een goed en deskundig beheer of de best beschikbare technologie;
- het prijsstellingssysteem moet progressief zijn en in het kader daarvan moet worden gegarandeerd dat een minimaal niveau van levenskwaliteit gehandhaafd blijft voor een prijs die door alle consumenten kan worden betaald, vooral voor water voor huishoudelijk gebruik;
- in het kader van het systeem moeten verspillende en inefficiënte vormen van consumptie en praktijk worden ontmoedigd;
- de stroomgebiedeendheid kan worden gebruikt om een basis te creëren of te ontwikkelen voor toekomstige investeringen in en verbeteringen van het stroomgebied;
- er moet niet alleen rekening worden gehouden met economische aspecten, maar ook met milieu-, sociale en culturele aspecten;
- het systeem moet de weerspiegeling vormen van de problematiek van elk stroomgebied (schaarste, kwaliteit, herstel van het milieu, enz.);
- het systeem moet duurzame vormen van gebruik en consumptie van water bevorderen;

27. verlangt met het oog op de kleinschalige voorzienings- en verwijderingsstructuur in diverse lidstaten, erop te letten dat het kostenplaatje voor de watervoorziening en de verwijdering van afvalwater uitvoerbaar blijft en met name niet in strijd is met het beproefde beginsel in de regels over de bijdragen dat alle kosten in aanmerking moeten worden genomen;

28. is ernstig bezorgd over de precedentwerking van de voorstellen voor de ontwikkeling van niet-duurzame waterbeheerprojecten in Europa, zoals het Spaans nationaal hydrologisch plan (NHP), dat door de Spaanse senaat op 20 juni 2001 is goedgekeurd en waarin voorstellen staan om maximaal 118 nieuwe dammen te bouwen en een wijd vertakte irrigatie-infrastructuur aan te leggen, omdat deze voorbijgaan aan een duurzaam watergebruik door middel van prijsmechanismen en andere waterbesparingsmaatregelen;

29. is van mening dat het meewegen van het beginsel dat de vervuiler betaalt, betekent dat de

kosten voor de behandeling van vervuild water zodat dit voldoet aan de normen voor drinkwater, door de vervuiler moeten worden gedragen en niet door de consument;

30. is van mening dat de waterleidingbedrijven hun klanten de kosten die voor de winning, kwaliteitsvoorzieningen en -garanties, zuivering, opslag, voorzieningen voor piekbelasting en distributie van het water, alsmede voor behandeling en reiniging van afvalwater in hun voorzieningsgebied ontstaan, in rekening moeten brengen; dat is terecht en vindt zijn weerslag in een uniforme waterprijs voor het betrokken voorzieningsgebied; waarbij ervoor moet worden gewaakt dat er te grote verschillen tussen de voorzieningsgebieden optreden; de kosten voor behandeling moeten worden gedragen overeenkomstig het beginsel dat de vervuiler betaalt;
31. is van mening dat het water bij wet moet worden gewonnen volgens criteria waarbij rekening wordt gehouden met milieubescherming en duurzame ontwikkeling, waardoor ecosystemen die afhankelijk zijn van water en het vermogen van de hulpbron om te voldoen aan de vraag van toekomstige generaties behouden blijven, bijvoorbeeld herstel van de grondwatervoorraad, gebruiksgraad en restvoorraad; waterrechten en de toestemming om water op grote schaal voor publieke en commerciële doeleinden te winnen mogen pas na zorgvuldig onderzoek van de gewonnen hoeveelheid door de bevoegde waterautoriteiten van de lidstaten worden verleend;
32. onderstreept dat alle economische sectoren, met inbegrip van landbouw, veeteelt en industrie, mede verantwoordelijk zijn voor het vermijden van overmatig gebruik en verontreiniging van water;
33. dringt erop aan dat de meest vervuilende en minst efficiënte sectoren worden aangemoedigd om minder verontreiniging te veroorzaken en het water beter te benutten;
34. verzoekt de Europese Commissie een studie uit te voeren over de gevolgen van irrigatielandbouw en toerisme voor het milieu in gebieden van de Europese Unie waar de watervoorraden onder druk staan;
35. verzoekt de Europese Unie en de lidstaten alle watergerelateerde subsidies die in strijd zijn met de milieuwetgeving van de EU, met inbegrip van die uit de structuurfondsen en het cohesiefonds geleidelijk aan af te schaffen;
36. verlangt integratie van het waterbeschermingsbeleid in het landbouw- en toerismebeleid via kostendekkende waterprijzen;
37. verlangt dat de prijsstelling van ondernemingen voor waterdienstverlening (d.w.z. waterleidingbedrijven en zuiveringsbedrijven) wordt getoetst; naleving van deze voorschriften door de lidstaten moet door de Commissie worden afgedwongen; daarbij dient evenwel het recht op zelfbestuur van de gemeentes te worden gehandhaafd en een overdreven bureaucratische rompslomp te worden voorkomen;
38. herinnert eraan dat de combinatie van waterheffingen en steun voor investeringen en milieubeschermingsmaatregelen vaak zeer doeltreffend is gebleken om milieuproblemen op te lossen, waardoor gebruikers nieuwe heffingen ook gemakkelijker accepteren;
39. meent dat het verstrekken van water tegen kunstmatig lage prijzen om redenen van

toegankelijkheid een al te rudimentaire manier is om gelijkheid te bewerkstelligen, en dat een en ander moet worden geoptimaliseerd door rekening te houden met de uiteenlopende behoeften en omstandigheden van de meest afhankelijke sectoren en regio's in Europa;

40. beklemtoont dat rekening moet worden gehouden met uitzonderlijke omstandigheden zoals droogte en geografische situatie of andere factoren die normale waterdiensten en derhalve ook de terugwinning van de kosten via de waterprijs onmogelijk maken;
41. verlangt dat de verbruiker, met het oog op een duurzame omgang met waterreserves over de volgende noodzakelijke informatie moet beschikken:
  - enerzijds dienen de waterleidingbedrijven de kwaliteit van het geleverde water, tarieven of tariefwijzigingen in officiële mededelingen, in de plaatselijke of regionale pers, pr-brochures, Internet enz. te publiceren, zodat de klant op de hoogte is van de prijsverhogingen en de prijsstructuur en dus ook van de redelijkheid van de prijs, niet in de laatste plaats ook door een omschrijving op de waterrekening;
  - anderzijds kent de klant het meetresultaat van de watermeter, die de grondslag vormt voor elke waterrekening; de klant kan zodoende de kosten van zijn waterverbruik zelf controleren en zijn gebruikersgedrag adequaat aanpassen;
  - en tenslotte moeten de rekeningen die de gebruikers ontvangen:
    - duidelijk aangeven wat de waterprijs is met uitsplitsing van de verschillende onderdelen daarvan;
    - uitleg geven over alle berekeningsfactoren;
    - een duidelijke en zichtbare vermelding bevatten van adres, telefoonnummer en Internetpagina waar men in geval van twijfel terecht kan;
42. steunt initiatieven met het oog op opleiding en vorming van de burgers van de Europese Unie in een cultuur van spaarzaamheid, correct gebruik en niet-verontreiniging van water;
43. verlangt dat bescherming van het aquatisch milieu, een belangrijk onderdeel van de milieubescherming, in heel Europa als taak van de overheid wordt omschreven; een duidelijke scheiding tussen de vergoeding van kosten op grond van de verbruikte hoeveelheid water en een algemene kostenvergoeding door de belastingbetaler lijkt noodzakelijk;
44. dringt er bij de lidstaten op aan dat elke toekomstige waterprijsstructuur altijd op een zodanige wijze wordt geïntegreerd in andere vormen van beleid dat een doelmatig watergebruik wordt bevordert;
45. dringt er bij de lidstaten op aan het duurzaam gebruik van water op holistische wijze te benaderen door een efficiënte waterprijsstelling te combineren met andere maatregelen, zoals openbare voorlichtingscampagnes, de bevordering van waterbesparende apparatuur en dito praktijken en bestrijding van waterlekken in de systemen voor productie, toelevering en distributie;
46. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad, de Commissie en de parlementen van de lidstaten.

TOELICHTING

Water is een van de kostbaarste natuurlijke hulpbronnen. Een hulpbron die in de komende decennia nog belangrijker zal worden. Het waterbeleid is dan ook een belangrijk bestanddeel van het milieubeleid van de Europese Gemeenschap.

Het wereldwijde waterverbruik neemt snel toe. In regio's met een onvoldoende wateraanbod en een sterk groeiende bevolking, vooral in grote delen van Afrika en Azië, wordt voor de komende decennia een acuut gebrek aan drinkwater verwacht. Door een doeltreffend verbruik van het water, vooral in de landbouw van deze landen, zou het problemen kunnen worden verzacht.

De wereldbevolking heeft eind 1999 de grens van zes miljard overschreden. Ze zal volgens schattingen van de VN tot 2025 tot acht miljard stijgen. De groei zal vooral plaatsvinden in de stedelijke agglomeraties van de ontwikkelingslanden. Gevreesd wordt dat conflicten wegens de schaarser wordende hulpbron water, zoals thans reeds in de door een watergebrek getroffen gebieden ten dele kunnen worden waargenomen, in de aanstaande decennia zullen toenemen.

Tegen deze achtergrond hebben de Raad en het Europees Parlement in het afgelopen jaar een uniform kader voor maatregelen van de Gemeenschap op het gebied van het waterbeleid gecreëerd, door de vaststelling van de zogenaamde "kaderrichtlijn water", met als doel harmonisatie en aanpassing van de wettelijke voorschriften en regelingen in de Europese waterhuishouding.

Een belangrijk aspect dat in de kaderrichtlijn water aan de orde komt, is de waterprijsstelling.

In juli 2000 heeft de Commissie een mededeling voorgelegd met de titel "prijsstelling als beleidsinstrument voor een duurzamere benutting van de waterreserves", die een belangrijk onderdeel is van de kaderrichtlijn water. Deze mededeling beschouwt de prijsstelling van water als een economisch instrument van het milieubeleid, om voor de gebruiker een stimulans te creëren om waterreserves duurzamer te gebruiken, en om de kosten van de water dienstverlening, met inbegrip van de milieu- en hulpbronnkosten, te dekken.

De richtlijn maakt uitzonderingen mogelijk bij de toepassing van dit beginsel, waarbij de lidstaten een grote speelruimte wordt gelaten, zodat rekening kan worden gehouden met deze sociale, milieugerelateerde en economische consequenties van de kostendekking en de klimatologische en geografische omstandigheden van de betrokken regio's.

Het Parlement is van mening dat de Europese waterhuishouding met enorme veranderingen wordt geconfronteerd. De basis daarvoor vormt de Europese kaderrichtlijn water, waarin kostendekkende waterprijzen en exploitatieplannen voor complete stroomgebieden aan de orde komen.

Ook al staat het buiten kijf dat een groot deel van het waterverbruik bestemd is voor de, voor de economie buitengewoon belangrijke productieactiviteiten (huishoudingen, industrie, landbouw, toerisme enz.), toch moet worden bedacht dat water niet eenvoudig en economisch goed is, maar dat duurzame beschikbaarheid van water in feite een essentieel mensenrecht is; ook voor de ecosystemen is het absoluut noodzakelijk. Met deze dimensies moet adequaat rekening worden gehouden om te voorkomen dat in de praktijk uitsluitend naar economische aspecten wordt gekeken.

Het Parlement is van mening dat de watervoorziening alle behoeften moet bevredigen :

- voorziening voor mensen;
- handhaving van intacte waterkringlopen in natuur- en cultuurlandschappen, waarborging van kwantitatieve en kwalitatieve ecologische eisen;
- industrieel en landbouwgebruik;
- toerisme, vrije tijd en andere ontspanningsdoeleinden.

29 mei 2001

ADVIES VAN DE COMMISSIE LANDBOUW EN PLATTELANDSONTWIKKELING

aan de Commissie milieubeheer, volksgezondheid en consumentenbeleid

inzake een tarifiëringsbeleid en duurzaam gebruik van de waterhulpbronnen
(COM(2000) 477 – C5-0634/2000 – 2000/2298(COS))

Rapporteur voor advies: Carlos Bautista Ojeda

PROCEDUREVERLOOP

De Commissie landbouw en plattelandsontwikkeling benoemde op haar vergadering van 5 december 2000 Carlos Bautista Ojeda tot rapporteur voor advies.

De commissie behandelde het ontwerpadvies op haar vergadering van 24 april en 28 mei 2001.

Op laatstgenoemde vergadering hechtte zij met algemene stemmen haar goedkeuring aan de hierna volgende conclusies.

Bij de stemming waren aanwezig: Friedrich-Wilhelm Graefe zu Baringdorf (voorzitter), Joseph Daul (ondervoorzitter), Carlos Bautista Ojeda (rapporteur voor advies), Gordon J. Adam, Alexandros Baltas (verving María Izquierdo Rojo), Sergio Berlato, Niels Busk, António Campos, Giorgio Celli, Arlindo Cunha, Francesco Fiori, Carmen Fraga Estévez (verving Michl Ebner), Georges Garot, Lutz Goepel, Elisabeth Jeggle, Salvador Jové Peres, Hedwig Keppelhoff-Wiechert, Heinz Kindermann, Dimitrios Koulourianos, Albert Jan Maat, Xaver Mayer, Manuel Medina Ortega (verving Bernard Poignant overeenkomstig artikel 166, lid 3 van het Reglement), Neil Parish, Ioannis Patakis (verving Christel Fiebiger), Mikko Pesälä, María Rodríguez Ramos, Dominique F.C. Souchet en Struan Stevenson.

BEKNOPTE MOTIVERING

1. Inleiding

In juli 2000 heeft de Europese Commissie een mededeling¹ uitgebracht over het tarifiëringsbeleid en duurzaam gebruik van de waterhulpbronnen. Dit is een essentieel onderdeel van de kaderrichtlijn water². De richtlijn bevordert tarifiëring van water als een economisch instrument voor milieubeleid om de gebruikers ertoe aan te zetten dat zij een duurzamer gebruik maken van de waterrijkdommen en om de kosten van diensten in verband met water te dekken, o.a. milieukosten en kosten in verband met natuurlijke hulpbronnen, per economische sector (*Full Cost Recovery*). De richtlijn noemt uitzonderingen op de toepassing van dit principe en laat de lidstaten een brede manoeuvreerruimte om rekening te houden met maatschappelijke, milieu en economische gevolgen van het herwinnen en de klimatologische en geografische omstandigheden waarin de betreffende regio's verkeren.

Een beleid om irrigatiewater te tarifiëren als prikkel voor een zuinig gebruik van de hulpbron zou leiden tot een verhoging van de waterprijs en daarmee het gebruik aanpassen aan de behoefte door verspilling tegen te gaan. Hiermee kan echter ook een verandering worden bewerkstelligd in de cultures en technieken en uiteindelijk een grotere rentabiliteit van de landbouw en een vermindering van de landbouwactiviteiten aangezien cultures die meer water vragen, de meest renderende zijn en zorgen voor de grootste werkgelegenheid. Water is van fundamenteel belang voor de landbouwproductie en is een natuurlijke hulpbron die verstandig en duurzaam dient te worden aangewend. Deze beide aspecten met elkaar te verzoenen door een effectief tarifiëringsbeleid is niet zo gemakkelijk als het wel lijkt.

Het GLB moet helpen de doelstellingen die het nieuwe waterbeleid zich stelt te helpen bereiken: namelijk een landbouw die zich houdt aan een duurzaam ontwikkelingsbeleid, die op internationaal niveau de concurrentieslag aankan en die "multifunctioneel" is. Daarom is het nodig te zoeken naar coherentie tussen het GLB en de beginselen van de kaderrichtlijn, zodat het Europees landbouwmodel in stand kan blijven en daarmee de interterritoriale cohesie. In dat verband is water niet slechts een productiefactor maar ook een fundamenteel middel om het economisch, maatschappelijk en milieuweefsel van plattelandsgebieden in stand te houden.

2. Toepassing van het tarifiëringsbeleid voor water op de landbouwsector.

Er bestaan verschillen tussen de lidstaten en de regio's zoals heterogeniteit in het gebruik dat de landbouw van water maakt, alsook aan de vraag- en aanbodkant: daarom ligt een analyse van de tarifiëring van water voor irrigatie moeilijk. Landbouw heeft bijgedragen aan de verslechtering van het milieu door de sterke druk op de waterrijkdommen door een al te groot gebruik van water. De gevolgen hiervan doen zich het meest gevoelen in het Zuiden van Europa; de problemen rond verontreiniging hebben zich het meest in Noord-Europa toegespitst.

Het is lastig een analyse te geven van het tarifiëringsbeleid voor water in de landbouwsector.

---

¹ COM(2000) 477 def.: "Tarifiëringsbeleid en duurzaam gebruik van de waterrijkdommen".

² Kaderrichtlijn 2000/60/EG van het Europees Parlement en de Raad voor een communautair kader voor het waterbeleid (PB)

Dat de zaak zo ingewikkeld is heeft verschillende oorzaken: (i) structuur, modaliteit, tarifiëringsniveau van het water die van land tot land en regio tot regio in de landbouw kunnen verschillen; (ii) de noodzaak de prijzen, mechanismen en criteria te vergelijken die worden toegepast middels een nauwkeurige definitie van de omstandigheden waar water ter beschikking wordt gesteld van landbouwbedrijven (iii) de rol van directe en indirecte subsidies ten gunste van de landbouwsector; (iv) de prioriteiten bij de grote lijnen van het ruimtelijke ordenings- en plattelandsontwikkelingsbeleid; (v) de maatschappelijke gevolgen van waterbeheer.

De Europese Commissie lijkt een oorzaak-gevolg-verband te willen aanbrengen tussen milieuproblemen van de communautaire wateren en het feit dat er maar weinig hoeft te worden betaald voor gebruik van de waterrijkdommen. Men moet toegeven dat de tarifiëring voor water bij de meeste irrigatie in Europa slechts een fractie van de kosten uitmaakt; het verband tussen oorzaak en gevolg moet hard worden gemaakt. In veel gevallen hebben Europese irrigeerders geen geld om de kosten van nieuwe irrigatiewerken geheel en al te financieren of om de kosten te dragen van modernisering en hergebruik van bestaande hulpbronnen. De kaderrichtlijn moet volledig worden toegepast voor bestaande irrigatie, omdat er na 2010 maar weinig irrigatiewerken bij zullen komen. Tarifiëring van water voor irrigatie moet worden beschouwd als een zaak van lange adem zonder onmiddellijke gevolgen.

Het door de kaderrichtlijn geïnspireerde tarifiëringsbeleid voor nieuwe irrigatiewerken zal duurzaam gebruik van water helpen versterken. Toepassing op bestaande irrigatiewerken stelt ons evenwel voor grote problemen. De overheid draait reeds op voor de kapitaalkosten. Wat de lopende kosten en de instandhouding van de waterinfrastructuur betreft moeten de irrigeerders deze kosten voor hun rekening gaan nemen omdat door middel van dit doel het proces kan worden gestuit van verslechtering van de irrigatie en een prijssignaal kan worden afgegeven met positieve gevolgen voor het milieu. De hoeveelheid gebruikt water kan beter worden vastgesteld en de organisaties van gebruikers kunnen worden versterkt. Verhoging van irrigatiewater zou geen afbreuk mogen doen aan het vermogen van irrigeerders om te betalen, want dat zal ernstige, maatschappelijke, economische en milieugevolgen kunnen hebben.

Een geleidelijke introductie van kwantificeringssystemen alsmede een direct beheer van de tarifiëring moeten dicht in de buurt van de irrigeerders blijven om voor hen aanvaardbaar te zijn. Daarom is het nodig dat het beheer van de waterlagen en irrigeerbare zones in handen blijft van regionale en plaatselijke besturen en irrigeerdersorganisaties. De acties moeten elkaar aanvullen zodat de bestaande waterinfrastructuur maximaal benut kan worden door beter gebruik te maken van irrigatie in landbouwgebieden met speciale behoeften op watergebied: alleen zo kunnen managementmechanismen worden ingevoerd voor het beheersen van de vraag en kunnen plannen om verontreiniging te verminderen worden toegepast.

De landbouw kent milieukosten die niet mis zijn en die we niet terug vinden in de tarieven die de irrigeerders op dit moment betalen. Het zijn moeilijk hard te maken kosten. Het is lastig ze te verwerken in de totale prijs van het water. Dit moet voorzichtig gebeuren en met behulp van een betrouwbare methodologie. Om aan de irrigeerders een signaal af te geven over de maatschappelijke waarde van water en de kosten is het nodig dat er duidelijke keuzes worden gemaakt zoals het tijdelijk verlenen van rechten aan de aanvragers. Het is nodig een meer

exacte formules te hanteren bij de definiëring van deze kosten. Het is absoluut nodig de structuren en criteria voor het vaststellen van een juiste aarde te harmoniseren.

De impact van de principes waar de Commissie voor staat op het punt van tarifiëring van de irrigatie is nog helemaal niet uitgewerkt. Net zo min als een analyse van de te voorziene economische, landbouweconomische, milieu en maatschappelijke gevolgen. Toepassing van tarifiëring op het water voor irrigatie moet rekening houden met het type landbouwbedrijf, de omstandigheden waaronder gewerkt moet worden en beschikbaarheid van water en andere fysieke omstandigheden. De mogelijke reacties (wijziging van cultures; vermindering van het geïrrigeerde oppervlak; verbetering van de praktijken van watermanagement bij landbouwbedrijven; nieuwe irrigatietechnieken; het niet langer irrigeren) is meer afhankelijk van deze laatste parameters als van het kostenniveau van de waterrijkdommen.

Een efficiënte tarifiëring van het irrigatiewater moet het zoeken in bruikbare flexibele formules die in hoge mate afhankelijk zijn van een reeks determinerende factoren voor de ontwikkeling van de vraag en de mate van elasticiteit: de omvang van landbouwbedrijven; de oriëntatie van de productie; de agronomische capaciteit; irrigatiesystemen en technieken; organisatorisch en institutioneel niveau en beschikbaarheid van water. Er bestaat een fundamenteel verschil op het gebied van de kosten van water tussen de landen van Noord-Europa en de mediterrane landen. Voor laatstgenoemde is irrigatie onontbeerlijk. Wanneer de nadruk van tarifiëring van water wordt verlegd, zoals irrigatie nu al wordt bedreven in deze streken, dan is een op de situatie toegesneden mechanisme nodig dat ermee rekening houdt dat in bepaalde regio's er geen gediversifieerde landbouw kan worden bedreven wanneer er niet wordt geïrrigeerd en dat een andere irrigatie deel uitmaakt van de instandhouding van de landbouwactiviteit en daarmee bijdraagt aan de werkgelegenheid en de zorg voor het plattelandsmilieu.

3. De noodzakelijke coördinatie van het GLB en de doelstellingen van de kaderrichtlijn

Het GLB zoals dat nu bestaat draagt niet bij aan het realiseren van de doelstellingen uit de kaderrichtlijn en zet aan tot gebruik van water en irrigatielandbouw, soms zelfs voor productie van overschotten. Doordat deze beleidsvormen niet op elkaar zijn afgestemd zou er een beperkende factor kunnen optreden voor tarifiëring. Daarom is het nodig nieuwe specifieke landbouwmilieuprogramma's op te zetten en te ontwikkelen voor irrigatie door middel van plattelandsontwikkeling. Deze programma's kunnen de druk op het milieu en de netto consumptie van irrigatiewater helpen verminderen; zij kunnen systemen helpen opzetten om de waterstromen en verontreinigde stoffen te helpen controleren en zij kunnen de diensten die verband houden met water helpen versterken.

De komende hervorming van het GLB heeft als voornaamste doel de landbouwmilieumaatregelen te versterken om een zuiniger gebruik van irrigatiewater te integreren. Deze taak kan niet los worden gezien van de instandhouding van het multifunctioneel landbouwmodel dat het gehele grondgebied van de EU bestrijkt, zoals dat is bepleit op de Raad van Luxemburg van december 1997. De mate van coherentie hangt in de eerste plaats af van de toekomstige verheldering van de inhoud en het bereik van dit Europees landbouwmodel en van de multifunctionele rol van de landbouw inclusief de milieucomponent. In een later stadium zal de coherentie tevens afhangen van de mate waarin de principes van de kaderrichtlijn correct worden toegepast.

Duurzame landbouw moet de beginselen overnemen die zijn neergelegd in het waterbeleid. Daarvoor is een herziening nodig van bepaalde types van steun waarvan de gevolgen niet te rijmen vallen met de milieudoelstellingen van bescherming van de waterhulpbronnen. Hand in hand hiermee moet men het recht op compensatie erkennen van die categorieën landbouwers die het meest kwetsbaar zijn, (familiebedrijven) of bepaalde regio's die het meest worden bedreigd door de ontwikkeling van het watertariefbeleid, vooral die sectoren, te vinden in de mediterrane landbouw, die zonder marktsteun het hoofd nauwelijks boven water kunnen houden. Het is van fundamenteel belang dat de milieuvorwaardenmaatregelen (*cross-compliance*) worden uitgebreid voor marktsteun, willen de milieudoelstellingen bereikt worden die uit zijn op een zuiniger gebruik van irrigatiewater.

CONCLUSIES

De Commissie landbouw en plattelandontwikkeling verzoekt de ten principale bevoegde Commissie milieubeheer, volksgezondheid en consumentenbeleid onderstaande punten in haar ontwerpresolutie op te nemen:

Punt 1.

Is enthousiast over de mededeling van de Commissie over tarifiëringsbeleid en duurzaam gebruik van de waterrijksdommen en is het met de Commissie eens dat een adequaat tarifiëringsbeleid voor water een stimulerende rol kan spelen bij een efficiënter en duurzamer gebruik van water in de landbouw waardoor de druk op het milieu kan worden verminderd en middelen vrijkomen voor andere gebruiksvormen.

Punt 2.

Het is duidelijk dat de analyse van de tarifiëring van water in de landbouwsector ingewikkeld is door het heterogene karakter van het landbouwgebruik in de verschillende lidstaten en de verschillen tussen de Europese regio's voor wat de noodzaak van water voor gebruik door de landbouw betreft, vooral in mediterrane regio's waar de strategische waarde van het water van essentieel belang is als elementaire hulpbron om de economische, maatschappelijke en milieuontwikkeling van het platteland te bevorderen; acht een stimulerend watertarifiëringsbeleid nodig dat heterogeen is en, overeenkomstig het beginsel "de vervuiler betaalt", rekening houdt met de verscheidenheid aan maatschappelijke, milieu-, economische, geografische en klimatologische omstandigheden in de regio's die het meest te maken hebben met de evolutie van het tarifiëringsbeleid;

Punt 3.

Acht het nodig dat het GLB bijdraagt om de doelstellingen te bereiken die het nieuwe waterbeleid, zoals geformuleerd in de kaderrichtlijn, zich stelt, namelijk een landbouw die zich houdt aan een duurzaam ontwikkelingsmodel, die "multifunctioneel" is en toch het Europese landbouwmodel en de interterritoriale cohesie in stand houdt: vestigt de aandacht erop dat tarifiëring geen belemmering mag zijn die de Europese landbouwproducten in een nadelige concurrentiepositie brengt tegenover producten uit derde landen.

Punt 4.

Betreurt het dat de gevolgen van de principes waar de Commissie voor staat bij tarifiëring van het water in de landbouwsector, niet specifiek is ontwikkeld en er geen gedetailleerde analyse heeft plaatsgevonden van de economische, landbouweconomische, milieu en maatschappelijke gevolgen. Acht het nodig de criteria te harmoniseren voor kostenevaluatie in de landbouwsector; verzoekt de Commissie daarom aanbevelingen of richtlijnen in deze richting uit te werken.

Punt 5.

Stelt vast dat de financiële, milieu en irrigatiekosten een gedifferentieerde aanpak nodig maken om de doelstelling van geleidelijke terugwinning te bereiken; acht het wenselijk dat de milieukosten gezien de complexiteit van het kwantificeren moeten worden geëvalueerd op basis van wetenschappelijk onderzoek en een betrouwbare methodologie; is van mening dat de financiële kosten rekening moeten houden met alle uitzonderlijke omstandigheden die kunnen bestaan: bijvoorbeeld droogte en andere oorzaken die een normale heveling van irrigatiewater in de weg staan.

Punt 6.

Wijst erop dat de beperkte betalingsmogelijkheid van veel irrigeerders in Europa zal nopen om de doelstellingen terug te draaien op het punt van integrale doorberekening van alle kosten; gaat ervan uit dat deze beperking bebouwd moet worden door gedetailleerd onderzoek naar de kosten om vast te stellen welke prioriteit moeten krijgen, daarom is het nodig andere beleidsvormen uit te lichten die van invloed zijn op het patroon van irrigatiewatergebruik zonder afbreuk te doen aan de rentabiliteit van landbouwbedrijven.

Punt 7.

Wijst op het belang om een tarifiëringsbeleid voor irrigatiewater langs wegen van geleidelijkheid in te voeren; Het beleid moet duidelijk en aangepast aan de plaatselijke behoeften zijn; acht het van het grootste belang dat de toepassing gepaard gaat met adequate voorlichting en inspraak van de irrigeerders zodat zij de economisch en milieuprikkels kunnen leren kennen en accepteren als besparing als gevolg van een correcte toepassing van tarifiëring; acht het tevens noodzakelijk dat deze maatregelen worden aangevuld met optimalisering van de infrastructuur en irrigatietechnieken, verbetering van de ruimtelijke ordeningspraktijken en het stimuleren van samenwerking door de irrigeerders voor een efficiënt waterbeheer.

Punt 8.

Is van mening dat het tarifiëringsbeheer en het beheer van de irrigeerbare zones ten laste moet komen van de bevoegde overheden, zowel op regionaal als op plaatselijk niveau, met deelname van irrigeerdersorganisaties ter wille van de complementariteit van acties die gericht zijn op een betere irrigatietechniek voor een efficiënter waterbeheer, plannen om de verontreiniging te verminderen en systemen om afvalwater opnieuw te gebruiken;

Punt 9.

Acht het noodzakelijk dat er maatregelen worden genomen die vaststellen welke hoeveelheden irrigatiewater worden gebruikt als essentieel voor het in stand houden van de waterrijkdommen; maakt zich zorgen over het probleem van overexploitatie van waterwegen in de Europese Unie; wijst op de noodzaak de omhoog geschoten hoeveelheden die alle gebruikers erdoor jagen, onder de controle te krijgen door exploitatierechten te verlenen.

Punt 10.

Vestigt de aandacht op het niet op elkaar afgestemd zijn van het duurzame ontwikkelingsbeleid voor waterrijkdommen en het bestaande GLB; acht het nodig dat het GLB op middellange termijn wordt herzien door versterking van de zogeheten "tweede pijler" en dat de landbouwmilieuprogramma's specifieke maatregelen ontwikkelen voor irrigatie die de druk op het milieu en de netto consumptie van water helpen verminderen, die zorgen voor systemen om de waterstromen en hierin opgeloste stoffen te controleren en die het makkelijker maken over te gaan tot volumegebonden tarieven; acht de instrumenten van groot belang die het GLB hanteert om marktsteun afhankelijk te maken van het voldoen aan milieudoelstellingen zoals een verstandig gebruik van irrigatiewater

Punt 11.

Wijst erop dat een efficiënt irrigatiewaterbeheer moet helpen de overschotten in de landbouw tegen te gaan; wijst erop dat een verhoging van de waterprijs die de tarifiëring met zich meebrengt, de rentabiliteit van de landbouw niet in gevaar mag brengen, vooral van familiebedrijven met hun specifieke karakter; acht het daarom opportuun dat het tarifiëringsbeleid gepaard gaat met adequate stimulerende maatregelen die bijdragen aan modernisering van deze bedrijven met het oog op een duurzaam gebruik van water en ter bevordering van een geïntegreerde ontwikkeling van het platteland

30 mei 2001

ADVIES VAN DE COMMISSIE INDUSTRIE, EXTERNE HANDEL, ONDERZOEK EN ENERGIE

aan de Commissie milieubeheer, volksgezondheid en consumentenbeleid

inzake de mededeling van de Commissie aan de Raad, het Europees Parlement en het Economisch en Sociaal Comité: "Prijsstelling als beleidsinstrument voor een duurzamere benutting van de waterreserves"
(COM(2000) 477 – C5-0634/2000 – 2000/2298(COS))

Rapporteur voor advies: Jaime Valdivielso de Cué

PROCEDUREVERLOOP

De Commissie industrie, externe handel, onderzoek en energie benoemde op haar vergadering van 23 november 2000 Jaime Valdivielso de Cué tot rapporteur voor advies.

De commissie behandelde het ontwerpadvies op haar vergaderingen van 25 april en 29 mei 2001.

Op laatstgenoemde vergadering hechtte zij met 44 stemmen voor en 1 tegen bij 1 onthouding haar goedkeuring aan de hierna volgende conclusies.

Bij de stemming waren aanwezig: Carlos Westendorp y Cabeza (voorzitter), Peter Michael Mombaur (ondervoorzitter), Jaime Valdivielso de Cué (rapporteur voor advies), Konstantinos Alyssandrakis, Yves Butel, Gérard Caudron, Giles Bryan Chichester, Nicholas Clegg, Elisa Maria Damião (verving Elena Valenciano Martínez-Orozco), Willy C.E.H. De Clercq, Harlem Désir, Concepció Ferrer, Christos Folias, Norbert Glante, Michel Hansenne, Malcolm Harbour (verving Roger Helmer), Hans Karlsson, Bashir Khanbhai (verving Anders Wijkman), Wolfgang Kreissl-Dörfler (verving Massimo Carraro), Werner Langen, Rolf Linkohr, Caroline Lucas, Eryl Margaret McNally, Nelly Maes, Erika Mann, Angelika Niebler, Hervé Novelli (verving Dominique Vlasto), Reino Paasilinna, Yves Piétrasanta, Elly Plooij-van Gorsel, Samuli Pohjamo (verving Colette Flesch), John Purvis, Godelieve Quisthoudt-Rowohl, Imelda Mary Read, Mechtild Rothe, Christian Foldberg Rovsing, Paul Rübig, Ilka Schröder, Konrad K. Schwaiger, Esko Olavi Seppänen, Helle Thorning-Schmidt (verving François Zimeray), Astrid Thors, W.G. van Velzen, Alejo Vidal-Quadras Roca, Myrsini Zorba en Olga Zrihen Zaari.

BEKNOPTE MOTIVERING

De belangrijkste doelstelling van deze mededeling is een debat op gang te brengen over het gebruik van waterheffingen als instrument om het duurzame gebruik van de waterreserves te stimuleren.

De Commissie pleit in de eerste plaats voor een strikte toepassing van economische en ecologische beginselen in het prijsstellingsbeleid voor water. Volgens dit concept moet in de waterprijs rekening worden gehouden met de financiële kosten van de nutsvoorziening en met de kosten op het stuk van het milieu en de hulpbronnen, om aldus een economische stimulans te creëren die de consument ertoe aanzet water efficiënter te gaan gebruiken en minder verontreiniging te veroorzaken.

Een en ander moet bijdragen tot de concretisering en betere toepassing van de kaderrichtlijn betreffende het waterbeleid¹. Artikel 9 van deze richtlijn bevestigt het beginsel van terugwinning van de kosten van waterdiensten, die uiterlijk in 2010 door de lidstaten moeten worden verrekend.

De mededeling heeft een belangrijke impuls gegeven aan dit debat, dat even delicaat als onontkoombaar is gezien de beperkte waterreserves en het levensbelang van water voor alle Europese burgers. De watervoorziening moet dan ook een van de belangrijkste aandachtspunten zijn van het milieu-, industrie- en landbouwbeleid van de Europese Unie en haar lidstaten.

Hierbij dient eraan te worden herinnerd dat het nitraatgehalte in het water, onder meer in gebieden met een intensieve veehouderij of industriële productie, nog steeds hoger ligt dan de limiet van 50 mg/l die is vastgelegd in de richtlijn betreffende de kwaliteit van voor menselijke consumptie bestemd water².

In een aantal sectoren van de industrie is het gebruik van water onontbeerlijk voor het productieproces (chemische nijverheid, staal-, textiel- en levensmiddelenindustrie). Voor de Europese papierindustrie is water bijvoorbeeld een van de belangrijkste grondstoffen, hoewel het grootste deel van het gebruikte water opnieuw in de stroombekkens terechtkomt.

De Commissie komt tot de conclusie dat het industriële gebruik van water in nagenoeg alle lidstaten van de Europese Unie is afgenomen (met uitzondering van Frankrijk, waar het waterverbruik in de energiesector is toegenomen)³. De Commissie herinnert er tevens aan dat water voor de meeste industrietakken slechts een geringe uitgavenpost betekent. Volgens een door de Commissie geciteerde studie zou de totale terugwinning van de financiële kosten voor de meeste industrietakken slechts een minimale verhoging van de kosten met zich brengen. Alleen de levensmiddelenindustrie zou worden geconfronteerd met een aanzienlijke stijging (volgens ramingen 1,6% tot 3,5% van het totale omzetcijfer van de sector).

Wij mogen ook niet vergeten dat de vaststelling van de waterprijs afhankelijk is van verschillende factoren. In het geval van de landbouw moet bijvoorbeeld rekening worden gehouden met het feit dat het gebruik van grote hoeveelheden water bij een bepaalde

---

¹ Richtlijn 60/2000, PB L 327 van 22.12.2000, blz. 1-73.

² Richtlijn 1998/83, PB L 330 van 5.12.1998, blz. 32-54.

³ "Water pricing policies in theory and practice", werkdocument van de diensten van de Commissie, SEC(2000)1238.

bodemgesteldheid en saliniteit gunstig kan zijn voor het milieu. Hieruit blijkt ook de moeilijkheid om de milieukosten exact vast te stellen.

Het is duidelijk dat het probleem van de watervoorziening in Europa niet alleen via het instrument van de prijsstelling kan worden opgelost. De rapporteur onderstreept in dit verband dat het prijsstellingsbeleid vergezeld moet gaan van een verbetering van de bestaande infrastructuur en dat de opbrengst van de prijsstelling vooral hieraan ten goede moet komen.

Dit vereist ook de ontwikkeling van meer geavanceerde technologieën om excessief waterverbruik te voorkomen en de verontreiniging te beperken, zonder echter het concurrentievermogen van de Europese industrie aan te tasten. Een voorbeeld is het gebruik van regenwater, dat nog niet ten volle is ontwikkeld, onder meer omdat de desbetreffende technologie nog te duur is.

Het is van vitaal belang dat de doelstellingen van economische en ecologische efficiëntie in het waterprijsbeleid worden geïntegreerd, en dat rekening wordt gehouden met de economische situatie in de verschillende regio's van de Europese Unie. De lidstaten van de Europese Unie kennen immers niet allemaal dezelfde hydrologische omstandigheden.

In de vijftien lidstaten als geheel is geen sprake van waterschaarste. Indien wij ook op dit gebied solidair zijn, kan het probleem worden opgelost of toch aanzienlijk worden beperkt.

Tenslotte dient te worden opgemerkt dat het prijsstellingsbeleid vergezeld moet gaan van maatregelen op het gebied van vorming, voorlichting en communicatie, zodat alle consumenten (particulieren, industrie en landbouw) zich bewust zijn van het verband tussen algemene economische overwegingen, prijs, verontreiniging en efficiënt gebruik van water.

CONCLUSIES

De Commissie industrie, externe handel, onderzoek en energie verzoekt de ten principale bevoegde Commissie milieubeheer, volksgezondheid en consumentenbeleid onderstaande suggesties in de goed te keuren ontwerp-resolutie op te nemen:

1. herinnert eraan dat water, gezien de beperkte reserves, een van de belangrijkste aandachtspunten is van het communautaire milieubeleid;
2. onderschrijft het beginsel dat de waterprijzen op een passend niveau moeten worden vastgesteld, rekening houdend met de financiële kosten, milieukosten, geografische situatie en middelen van de verschillende sectoren (landbouw, particulieren, industrie);
3. wijst op de noodzaak om bedrijven en ondernemingen die water gebruiken en het in dezelfde of betere staat opnieuw afvoeren, te belonen in vergelijking met bedrijven die het water zonder meer verbruiken;
4. onderstreept dat alle economische sectoren, met inbegrip van de veeteelt en de industriële productie, mede verantwoordelijk zijn voor het vermijden van overmatig gebruik en verontreiniging van water;
5. dringt erop aan dat de meest vervuilende en minst efficiënte sectoren worden aangemoedigd

om minder verontreiniging te veroorzaken en het water beter te benutten;

6. meent dat in verband met het overmatige gebruik van water een onderscheid moet worden gemaakt tussen het waterverbruik in gebieden waar dit door de geringe neerslag noodzakelijk is en waterverbruik dat alleen bedoeld is om de opbrengst te verhogen of de activiteit/teelt te intensiveren;
7. herinnert eraan dat de lagere prijzen in de landbouw mede het gevolg zijn van de grotere afhankelijkheid van de watertoevoer en de geringere koopkracht van de landbouwers;
8. meent dat het gebruik van water in de landbouw tevens bijdraagt tot de instandhouding van natuurlijke habitats en fauna, en tot een laag zoutgehalte van het water (bijvoorbeeld door rijstteelt in vochtige gebieden); meent dat hiermee in het prijsstellingsbeleid rekening moet worden gehouden;
9. onderstreept dat in de landbouwsector, evenals in andere sectoren met een hoog waterverbruik, stimuleringsmaatregelen en een verbetering van de infrastructuurvoorzieningen, waaronder de irrigatietechnieken, noodzakelijk zijn;
10. pleit voor een geharmoniseerd prijsstellingsbeleid op communautair niveau, waarbij rekening wordt gehouden met de verschillende situaties en behoeften van de sectoren en regio's in de gehele Europese Unie;
11. herinnert eraan dat de combinatie van waterheffingen en steun voor investeringen en milieubeschermingsmaatregelen vaak zeer doeltreffend is gebleken om milieuproblemen op te lossen, waardoor gebruikers nieuwe heffingen ook gemakkelijker accepteren;
12. onderstreept dat het stelsel van heffingen in de eerste plaats moet garanderen dat het water als natuurlijke hulpbron efficiënter wordt gebruikt, maar dat het geen economische hinderpaal mag vormen voor de consumptie van water door diegenen die het nodig hebben, ongeacht hun financiële draagkracht;
13. meent dat het verstrekken van water tegen kunstmatig lage prijzen om redenen van toegankelijkheid een al te rudimentaire manier is om gelijkheid te bewerkstelligen, en dat hiertoe rekening moet worden gehouden met de uiteenlopende behoeften en omstandigheden van de meest afhankelijke sectoren en regio's in Europa;
14. beklemtoont dat rekening moet worden gehouden met uitzonderlijke omstandigheden zoals droogte en geografische situatie of andere factoren die normale waterdiensten en derhalve ook de terugwinning van de kosten via de waterprijs onmogelijk maken;
15. meent dat in het prijsstellingsbeleid ook rekening moet worden gehouden met de verschillende waterkwaliteit in de lidstaten en regio's van de Europese Unie;
16. steunt initiatieven met het oog op opleiding en vorming van de burgers van de Europese Unie in een cultuur van spaarzaamheid, correct gebruik en niet-verontreiniging van water;
17. dringt er bij de lidstaten van de Europese Unie op aan dat solidariteit tussen de landen van de Unie de hoeksteen vormt van alle maatregelen in verband met het waterbeleid.

